

Izjava vsek ponedeljek, sredo in petek. Velja za celo leto 30 lit. za pol leta 15 lit. za tri mesece 7 lit. 50 stot., za en mesec 2 lit. 80 stot. Naročila se sprejemajo vsak dan, a najda naj se tako, da pošle rok naročbe ob koncu meseca. Posamezna številka 20 st. — Uredništvo in uprava: Trst, via delle Zudecche št. 3. Telesni 19-50 in 588. — Dopisnice se pošljejo na uredništvo. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — Oglasi se računajo v strokosti ene kolone 67 mm. Finančni oglasi po 1 liru; osmrtnice, zahvale, posanice, vabila po 80 stot.; trgovski in obitniški oglasi po 60 stot. — Plača se naprej. — Oglase sprejema Inzeratni oddelek „Dela“.

DELO

Nacionalisti govore proti komunizmu kakor da je sad želje in volje posameznikov. Oni nočejo razumeti, da je komunizem orjaško zgodovinsko socialno gibanje, proletarskih mas, ki mora prej ali slej zmagati.

V TRSTU, ponedeljek 6. decembra 1920.

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE V JULIJSKI BENEČIJI

Leto I. - Štev. 81.

PRED STRANKINIM KONGRESOM RAZKOL ALI UDRUŽENJE

(Piše I. R.) - (Nadaljevanje).

Tretjo frakcijo ali strujo v stranki tvorijo čisti komunisti, ki nočejo bivati in, ki razumejo, da ne morejo več bivati v eni in isti stranki z reformističnimi socialisti ali socialnimi demokrati. Samoposebi se razume, da so komunisti za Tretjo, t. j. Komunistično Internacionalno in za brezpogojni sprejem 21 točk moskovskega kongresa. Navidezno izgleda, da je razlika med »komunisti« in »socialističnimi komunisti« mala. V resnici je razlika velika in mi vemo, da ne sodimo napačno ako trdimo, da so oni, ki se hočejo imenovati »socialistični komunisti« bližji desni struji socialistične stranke kakor pa komunistom. Komunisti niso za Tretjo Internacionalno radi lepšega ali pa radi tega, ker je sedaj ta nova internacionalna v modi. Oni niso za brezpogojni sprejem 21 točk moskovskega kongresa radi tega, ker bi morda hoteli uvesti v stranki neko mrtvo mehanično disciplino, po kateri naj bi se ravnal vsak član ne, da bi vedel ali je tako prav ali ne, marveč so za brezpogojni sprejem imenovanih 21 točk zato, ker se določbe onih točk ujemajo docela z načeli in taktiko komunistov samih. Komunisti so proti mehanični disciplini in za organsko disciplino t. j. za disciplino, ki se jej naj podvrže vsak prostovoljno ne da bi bil v to od kogja prisiljen. »Socialističnim komunistom« se zdi marsikatera določba v 21 točkah moskovskega kongresa prestraša ker vedo, da jih ne bodo mogli sprejeti odkritosrčno in prostovoljno oni, ki se ne stinjajo docela s taktiko Tretje Internationale. Komunistom se te določbe ne zde prestege, niti dovolj stroge, zato ker nočejo imeti v svojih vrstah ljudi, ki se z določbami ne strinjajo. V komunistični stranki mora vladati en duh in ena skupna volja. Stranka mora biti homogena in v njej mora vladati stroga organska disciplina. Kdor se s tem ne strinja, komur bi utegnila biti taka stroga prostovoljna disciplina pretežka, naj ostane izven stranke. Več bo koristil tako kakor da bi nadležoval stranko s svojim tarnanjem o svobodi duha in akcije v organizmu, ki zamore vršiti in dovršiti svojo nalogo le tedaj ako vladava v njem enotnost volje in dejanja. Poletesa so komunisti za brezpogojni sprejem 21 točk moskovskega kongresa tudi radi tega, ker vedo, da jih reformistični socialisti ne morejo sprejeti in ker se hočejo od nekomunističnih elementov popolnoma ločiti.

rah, ki jih je ustvarila vojna, da pa ni bil mogoč pred letom 1914. Komunizem kot taktika je bil tudi pred vojno ne mogoč marveč je bil tudi tedaj že ravnokot potreben kot je potreben sedaj. Da je bil mogoč, nam pričajo jasno ruski boljševiki. Da bi bil koristen in potreben nam govori dejstvo, ki je bilo izvršeno na Ruskem pod vodstvom komunistov in to kar niso izvršili dobrega in kar so izvršili slabega socialni demokratje tekem vojne skoro v vseh evropskih deželah. Stališče, ki so ga zavzemale tekem vojne skoro vse socialistične in socialnodemokratske stranke, koje so se ozirale izključno le na interese svojih takozvanih domovin in so pri tem popolnoma pozabile na interese mednarodnega proletariata, nam pričajo čemu so se neki te stranke zavzemale po ruski revoluciji mnogo za koristi svojih držav in, da niso jemale v poštev potreb mednarodne revolucije. Ta dejstva bi morala že sama navdušiti proletarijat za komunistično taktiko kateri je naloženo, da izvrši s smotrenim delom česar ni bila sposobna izvršiti socialna demokracija. (Konec prihodnjic.)

D'Annunzio postaja neresen

NAPOVEDANA VOJNA MED ITALIJANSKO VLADO IN D'ANNUNZIEM SE SPREMINJA V KOMEDIJO.

OPATIJA, 4. Kakor sem vam že poročal ni nikdo smatral napovedane blokade in enakih vojnih ukrepov resnim. Iz Rima prihajajo vesti, da je slonela napoved blokade na neprijetnem nesporazumljenju. Vlada hoče rešiti reško vprašanje s tem, da je odposlala na Reko svojo komisijo, ki naj se pogaja z D'Annunzjem. Iz tega lahko sklepamo z največjo gotovostjo, da se doseže sporazum na podlagi priznanja Kvarnerske vlade strani Italije. Na ta način uvaldar Kvarnera dobiti potrebna denarna sredstva od osrednje rimske vlade, da napolni prazne reške blagajne in da zamore še nadalje groziti z vojno in uganjati imperijalistične pustolovščine.

ITALIJANSKO-RUSKI TRGOVINSKI ODNOŠAJI.

MOSKVA, 3. Zastopnik italijanske vlade prispe v kratkem v Reval, da se pogaja z ruskim komisarjem o inozemski trgovini in da vpstavi italijansko-ruske odnošaje.

Končni izid volitev v Jugoslaviji

LJUBLJANA, 4. Končni izid ustavodajnih volitev v Jugoslaviji po posameznih pokrajinah je sledeči:

Srbija z Macedonijo: 28 komunistov, 56 demokratov, 52 radikalcev, 2 republikanca, 16 kmečka stranka, 3 mohamedanci, 1 Ribarčeva stranka.

Dalmacija (je volila le v enem volilnem okraju, kajti ostale imajo zasedene ital. čete): 1 komunist, 1 demokrat, 1 radikalcev, 3 klerikalci, 3 kmečka neodvisna, 1 hrvaška zajednica, 1 dr. Trumbić.

Bosna in Hercegovina: 3 komunisti, 3 demokrati, 12 radikalcev, 3 klerikalci, 11 kmečka neodvisna, 6 hrvaška zajednica.

Vojvodina: 2 komunisti, 10 demokratov, 22 radikalcev, 3 kmečka neodvisna, 4 stranka Bunjevcev, 3 socialni demokrati

Črnogora: 4 komunisti, 4 demokrati, 1 radikalcev, 1 republikanec.

Hrvaška in Slavonija: 7 komunistov, 19 demokratov, 7 radikalcev, 4 hrvaška zajednica, 3 kmečka neodvisna, 4 Radičevi disidenti (Hrvoj), 3 klerikalci, 1 frankovec, 1 socialist.

Moči bodo tako razdeljene:

Komunistična stranka: 28 v Srbiji, 7 na Hrvaškem, 6 v Slavoniji, 4 v Črnogori, 3 v Bosni, 2 v Vojvodini, 1 v Dalmaciji; skupno 51.

Demokratska stranka: 56 v Srbiji, 19 na Hrvaškem, 10 v Vojvodini, 4 v Črnogori, 3 v Bosni, 3 v Sloveniji, 1 v Dalmaciji; skupno 96.

Radikalna stranka: 52 v Srbiji, 22 v Vojvodini, 12 v Bosni, 7 na Hrvaškem, 1 v Dalmaciji; skupno 95.

Republikanska stranka: 2 v Srbiji, 1 v Črnogori; skupno 3.

Klerikalna stranka: 15 v Sloveniji, 3 na Hrvaškem, 3 v Bosni, 3 v Dalmaciji; skupno 24.

Radiceva stranka: 16.

Kmečka neodvisna: 16 v Srbiji, 11 v Bosni, 8 v Sloveniji, 3 v Vojvodini, 3 v Dalmaciji, 1 na Hrvaškem; skupno 42.

Mohamedanci: 25 v Bosni, 3 v Macedoniji; skupno 28.

Socialni demokrati: 6 v Sloveniji, 3 v Vojvodini, 1 na Hrvaškem; skupno 10.

RDEČA ARMADA ZASEDLA PREMIRNO ČRTO.

DUNAJ, 3. (L. W.) Iz Moskve je prišlo sledeče poročilo z dne 1. t. m.: Na zapadni fronti, v pokrajini Luninec, smo zasedli novo premirno črto od Nema vzdolž reke Sluzk do Turloga. Na jugozapadni fronti, v pokrajini Tihjafalva so zasedle naše zmagovite čete Kopol. One nadaljujejo svoje prodiranje, da dosežejo povsod premirno črto. Čičerini soglašja s poljskim predlogom, da se v Rigi započeta mirovna pogajanja pouspeši; obenem povdarja, da so se ista zakasnela le vsled obnašanja Poljske, ki ni izpolnila določbe premirne pogodbe.

RUSIJA UMAKNE SVOJE ČETE IZ MONGOLSKEGA.

CURIH, 3. Radijbrzojavka iz Moskve pravi: Ljudski komisar zunanjih zadev, Čičerini, je sporočil kitajski vladi, da bo Rusija u-

IZJAVA TROCKEGA O VOJASKEM POLOŽAJU.

MOSKVA, 3. Ob priliki svojega zadnjega govora o vojaškem položaju je rekel Trocki, da rdeča armada ni uporabljala pri zadnjih zmagovitih operacijah topov, ker jih ni mogla prevažati hitrim operacijam odgovarjajoče. In vendar je dosegla vsled svoje zveze šenege junaštva krasne zmage in zajela 52.000 ujetnikov in zaplenila 277 topov, ogromno število strojin, z oklopnih vlakov, 100 lokomotiv, 32 avtomobilov, 39 bojnih lađij in 7 oklopnih avtomobilov.

Neznosna kriza v Avstriji

DUNAJ, 3. (L. W.) Finančni minister je izjavil sledeče: Ako bo vlada še nadalje krila z lastnimi sredstvi razliko med kupnimi in prodajnimi cenami aprovizacijskih žvil in ako bodo zahtevali uradniki zopetno povisane mesečne plače, bo znašal državni deficit za tekoče leto 23 milijard kron. Veleposelniki prodajajo poljske prideleke po nezasišanih cenah in tako so si nakopičili že kilograme bankovcev, medtem ko konsumenti naravnost stradajo zbog cen, ki jih ne morejo zmagovati ob svojih nizkih mezdah. Pripomniti se mora, da so cene vsakdanjih življenjskih potrebščinam v mesecu novemburu zopet poskočile. Tako stane na primer kg govedine 120 kron, 1 jaice 16 kron, kg moke 60 kron in sladkor na odmerek 96 kron. Ne smemo se torej čuditi, da vlada med tem delavstvom velika nezadovoljnost: vse kategorije delavcev in uradnikov zahtevajo povisane plače ali takojšnje znižanje cen vsakdanjih potrebščin, da bodo iste odgovarjale plačam. Meščanska vlada se nahaja v škripcih in je gotovo, da ne bo v stanu rešiti tega perečega vprašanja.

EDINA REŠITEV AVSTRIJE JE SVETOVNA REVOLUCIJA.

DUNAJ, 3. (L. W.) »Arbeiter Zeitung«, ki govori o gospodarski krizi, katero mora prenašati avstrijski proletarijat, piše sledeče: Ta neizprosa proletarska borba dokazuje dovolj jasno, da enostavna izmena vlade ne more rešiti trašne krize, v kateri se zviaja Avstrija. Proletariat se mora prepričati, da je »dina rešitev le v svetovni revoluciji, ki bo uničila versailleske in saintgermanske mirovne sklene in tako se bo Avstrija lahko združila z Nemčijo, kakor to zahtevajo naravni zakoni.

STAVKA DRŽAVNIH URADNIKOV NA DUNAJU.

DUNAJ, 4. (L. W.) Kancler Mayer je odklonil zahteve številnih uradniških kategorij, ki zahtevajo zvišanje mesečnih plač. V ponedeljek nastopi približno 25.000 finančnih in sodnijskih uradnikov stavko.

ANTANTNE INTRIGE PROTI POVRATKU KRALJA KONSTANTINA NA GRŠKI PRESTOL.

LONDON, 4. Glasom poročil Reuterjeve agencije je italijanski minister zunanjih zadev izjavil, da si je medzavezniška konferenca glede grškega vprašanja popolnoma edina. Minister Sforza je povdarjal, da antanta ne bo nastopila s silo proti Grčiji, vendar si bo usojala jo opozoriti, da smatra Konstantinov povratek kot sovražen akt proti zaveznikom. Maknila svoje čete iz Mongolske, ker so kitajske čete zasedbo mesta Urge dovolj jasno pokazale, da so v stanu razpršiti in uničiti ostanke čet generala Semenova. Sovjetska vlada je prepričana, da bo Kitajska v kratkem dovršila gorinavedeno delo; v slučaju potrebe je Rusija pripravljena, da podpira tozadevne vojaške akcije Kitajske.

V ANGLIJI SE BREZPOSELNI PUNTAJO

LONDON, 3. Mnóžica brezposelnih, približno 3500 oseb, katere so spremljale žene in otroci, se je polastila občinske dvorane Edmont, ki leži v okolici glavnega mesta London. Na občinskem poslopu so razobesele rdečo zastavo in zahtevali, da se jim da dela. Enak slučaj se je zgodil v Wathanstonu, kjer se je 500 brezposelnih polastilo poslopa občinskih kopalnic in gledališča, da organizirajo v istih prodajalne in vrho prodajanja svojih tovarniških izdelkov.

AMERIKANSKI DELAVCI PROTI PRISILJEVANJU.

NEWJORK, 3. Delavska zveza Amerike je začela agitacijo, ki naj prisili vlado, da izdela zakonski načrt, kateri naj bi prepovedal prisiljevanje tujih ročnih delavcev z Zedinjenih držav. V Zedinjenih državah se nahaja sedaj že nad 2 milijona brezposelnih. Tuje prisiljevanje pospešuje v prvi vrsti pomankanje dela in delavsko krizo. Glasilo Delavske zveze Amerike »Federalist« zahteva, da se prisiljevanje tujih delavcev v Ameriko takoj prepove oziroma prepreči.

VEČ KOT MILJON DELAVCEV BREZ DELA.

WASHINGTON, 4. (D. C.) Izvrševalni odbor »Ameriške delavske federacije« je pričel razpravljati o delavskem položaju. V Ameriki je zdaj po poročilih in ocenitvi odborov delavskih strokovnih organizacij več kot milijon delavcev brez dela. Največ delavcev je bilo odpuščenih, ker podjetniki žele za vsako ceno odtrgati in delavskih mezdah in če je le mogoče tudi razbiti delavske strokovne organizacije.

ZBLIZANJE MED ANGLIJO IN RUSIJO?

LONDON, 5. »Echo de Paris« poroča da žele ruski svetovi govoriti na konferenci z entento radi inozemskih ruskih dolgov in radi gospodarskih odnošajev, ki se jih hoče skleniti s Rusijo. Seveda hočejo biti sprejeti ruski svetovi na konferenci kot enaki med enakimi.

JAPONSKE VOJNE PRIPRAVE.

PARIS, 5. Iz Manilla prihajajo vesti, ki trde, da je prišla Japonska z mobilizacijo. Kljub ameriškim protestom namreč noče izročiti Japonska Ameriki podmorskega brojava v tihem oceanu. Raje utrjuje otok Yap in se pripravja na ... vojno. Kaj, da je njima se dovolji?

Armenija - sovjetska republika

MOSKVA, 4. V Armeniji je bila med največjim navdušenjem proglašena sovjetska republika.

PROKLAMACIJA SOVJETSKE REPUBLIKE V ARMENIJI.

DUNAJ, 5. (L. W.) Radijbrzojavka iz Moskve poroča: Ljudski komisar Stalin brzojavljiva listu »Izvestija«, da niso niti angleške obljube, niti Wilsonove lepe besede in niti zveza narodov mogle osvoboditi Armenije iz njenih stisk. Le sovjetska ideja je prinesla Armeniji mir in možnost nacionalnega osvobođenja. Konec meseca novembra se je ustanovil revolucionarni odbor z nalogo, da osvobodi Armenijo. Revolucionarne čete so zasedle 30. novembra mesto Erivan. Azerbejdžanska republika je 1. decembra prostovoljno odstopila ozemlje Sangesub, Rakitčijovan in Krabac armenski republikli. 2. decembra so se predale vse vladne čete in oblasti. Mesto Erivan je bilo proglašeno glavnim mestom Sovjetske Armenije. Na ta način se je rešila stoletna borba med Armenici in Mohamedanci v enem dnevu, potom miroljubnega sporazuma med proletarskimi masami Armenije, Turčije in Azerbejdžana.

Lenin je prejel od revolucionarnega odbora armenske sovjetske republike sledečo brzojavko: »Mi nadaljujemo svoj zmagoviti pohod in trdni verli, da nas bodete podpirali Vi, osvoboditelji izkoriščenih vzhodnih narodov, v naši trdi borbi.« V svojem odgovoru je pozdravil Lenin v Sovjetski Armeniji novo vojno proletarskih mas proti antantnemu imperijalizmu v orijentu.

BOLŠEVIKI ZASEDLI TRAPECUNT.

CARIGRAD, 5. Boljševiške čete so se izkrcale v Trapecuntu. Mustafa Kemal pošlje del svoje vojske na fronto pri Smirni proti Grkom. Armenci so začeli mirovna pogajanja s kemašisti.

IZ SOVJETSKE RUSIJE

(-ROSTA-WIEN-)

ČESKI DELEGATI V DONSKEM REVJERU.

Zastopniki češkoslovaških strokovnih organizacij so obiskali donski revjer, da proučujejo organizacijo delavskega zavarovanja, obratnega vodstva in drugih delavskih vprašanj.

GOSPODARSTVO.

Potom jama začrtanih revolucionarnih uredbah je doseglo proizvajanje v prednihah rdečega Petrograda predvotno stopnjo.

V Kavkazu so se pričela tehnična dela v pokrajini petrolejskih vrelcev lsko. Nedavno je bil tamkaj odkrit nov petrolejski vrelce, ki daje 1500 pudov nafte na uro.

V okolici Kijeva je odkrila tehniška komisija velike zaloge goriva. V kratkem se tukaj otvori več rudokopov.

V mestu Nikolajevsk in v sosednjih vaseh je bila napeljana električna razsvetljava. Predvsem se jo pri napeljavah upoštevalo tovarne, delavska stanovanja, kmečka poslopja in šole.

Ljudski komisarjat Ukrajinske Sovjetske Republike razpolaga že z nad 30 milijoni pudov žita.

V mesecu novemburu se je produciralo 1.230.000 pudov surovega masla.

TRGOVINA S SOVJETSKO RUSIJO.

V Murmansk je prispel iz Amerike transportni parnik, naložen s premožom.

LJUDSKI BLAGOR.

V Orelu se je ustanovilo v mesecu novemburu dva otroška doma s šolo in otroškim vrtec za otroke padlih vojakov rdeče armade. Uprava tega zavoda nudi gojencem brezplačno hrano, stanovanje, obleko in vse šolske potrebščine.

LJUDSKO ZDRAVJE.

Občinski urad moskovskega delavskega sovjeta je preskrbel vsa potrebna sredstva, da se sezida v prihodnji pomlad 36 ljudskih kopal.

PROMET.

Položaj ruskega železniškega prometa se je jako zboljšal. To je najbolj razvidno iz sledečih števk, ki predstavljajo srednje brzino zapadnih ruskih železnic:

Srednja brzina vlakov je bila kakor sledi:

V februarju	10,5 verst
V marcu	11 verst
V aprilu	13,3 verst
V maju	14,16 verst
V juniju	15,02 verst
V avgustu	19,06 verst

V času sedmih mesecev je poskočila srednja brzina skoraj za 100 odstotkov.

RUSKI DIJAKI IN SOVJETSKA OBLAST

Moskovska »Pravda« piše: Tudi takime novani intelektualci začenjajo pojmovati, da je edino sovjetska oblast v stanu, da reši državno kaosa. To dokazuje od komunističnih dijaških organizacij konec septembra sklicano zborovanje, katerega se je udeležilo več kakor 6000 oseb. — Razena sodr. Pokrovskega, ki je predaval o temi: Visoka šola in ndijaštvo, je sodr. Buharin govoril v dnevrem referatu o vlogi ruskega komunizma.

Politični vestnik

Tudi menjševiki zahtevajo priznanje sovjetske vlade. V časopisu »Freiheit« je izšel oklic, namenjen zapadnemu proletarijatu v imenu ruske socialistične delavske stranke, in je podpisal tudi od Martova in Abramoviča. V oklicu se pozivlja evropske proletarce, da pritiskajo na lastne vlade v vrhu priznanja sovjetske vlade. Važnost tega oklica bo vsakemu jasna, ako izve, da sta Martov in Abramovič voditelja menjševiške stranke, in ako mu je znan Martov nastop na kongresu neodvisnjakov v mestu Halle. Oni menjševiki, ki so podpisali navedeni apel, v katerem zahtevajo priznanje boljševiške vlade, priznavajo istočasno zmag nad Wrangelom in s tem tudi popolno zmago ruske revolucije.

Kadar bodo rdeče čete iztrebile iz sovjetskega ozemlja vse plačance zapadne, internacionalne plutokracije in lakaje caristične reakcije, bo Rusija vstala k življenju, katero bodo zavdale zapadne meščanske države. Tako torej pravijo menjševiki.

Kongres ukrajinskih komunistov. Peti kongres Komunistične stranke Ukrajine se je vr-

šil v Harkovu. Po podrobnem razpravljanju vladnega programa in poročila osrednjega odbora je kongres našel nacionalno vprašanje vsestransko rešeno. Nadalje je kongres odobral agrarno, gospodarsko in vojaško delovanje stranke, ki je pripomogla do poraza kontrerevolucionarnega generala Wrangela.

Za Tretjo Internacionalo. Dosedaj smo imeli na Slovaškem slovaško, nemško in madžarko politično delavsko organizacijo. Na konferenci v Neutri si so ustanovile te tri organizacije enofno delavsko organizacijo, ki sloni na podlagi Tretje Internationale. V Liptovu se je ustanovilo urade osrednjega tajništva. Za navedeno novo organizacijo stoji velika večina slovaškega delavstva.

Poljska se oborožuje. Vojni materijal, katerega je dobila Poljska pri delitvi v Gdanjskem, je bil odpeljan na Poljsko v 45 vagonih.

Hardingova zmaga v Ameriki je stala več kot tri milijone dolarjev. Blagajnik republikanskega narodnega odbora se je izjavil, da je republikanska predsedniška volilna agitacija stala 3.416.000 dolarjev (to je 92.573.600 lit) in da ima stranka približno poldrugi milijon deficita.

Francoski bankirji anektirali bulgarske železnice. Iz finančnih krogov se poroča, da so pariški bankirji sklenili pogodbo z Bulgarijo. Na podlagi te pogodbe dobijo kontrolo nad vsemi bulgarskimi železnicami.

Razredni boj Meksiki. Meksikanska vlada je poredovala ob priliki zadnje etanke ladjedelnih delavcev v Vera-Cruzi v prilog podjetnikov. Stavkajoči so protestirali proti temu nepravilnemu postopanju vlade s demonstracijami in obhodi, pri katerih so nosili rdeče zastave z napisom: »Viva la Soviet«. Proglasili so tudi splošno stavko in jo disciplinarno izvedli. Tudi v pokrajini Jakan je izbruhnila splošna stavka, kateri so se pridružili tudi poljedelci delavci Pueble.

V Meksiki se je vršila konferenca duhovnikov, ki se je bavila z revolucionarnim položajem in deželi. Zborovalci so sklenili, da bodo uporabili vpliv cerkve proti groznci nevarnosti bolševizma in socializma. Da zmanjšajo napreje med delom in kapitalom in da se položje nezadovoljnost delavcev, so sklenili sledeče: 1.) Zidanje novih cerkev; 2.) nabiranje zato svrhu potrebnih fondov; 3.) ustanavljanje katoliških strokovnih organizacij kot protite- komunističnih organizacij. V prid vsaki katoliški strokovni organizaciji v Meksiki se bere najmanj ena masa na teden. Duhovščina je dobila finančna sredstva od ameriških in inozemskih kapitalistov, da lahko izvede gorinavedene sklepe.

Združene bulgarskih komunistov. Kakor v Nemčiji, tako se je pred par dnevi tudi v Bulgariji ocepila levica bulgarske socialne demokratske stranke — približno 3/4 stranke — od socialnih demokratov, da se združi s Komunistično stranko Bulgarije. — Osrednji odbor komunistične stranke je sprejel priključitev na podlagi izjav strankinega vodstva z dne 29. februarja 1920, katere je potrdil drugi kongres Komunistične internationale. Osrednji odbor komunistične stranke in levica socialne demokratske stranke je izdal ob tej priliki oklic na vse bulgarske revolucionarne delavce in kmete, da se združijo okoli prapora bulgarskih komunistov in Komunistične internationale. Kakor v Jugoslaviji, tako je tudi v Bulgariji združen celokupni revolucionarni proletarijat v zdravih življenjajpnihih komunističnih organizacijah. Dolgo nebo trajalo, in balkanska sovjetska federacija bo urešena.

Postena plača za pošten rad

Pred neko vreme je ameriški senator Me-Camber rekao ovo: »Došlo je vreme, da mi od svakog američkog građanina zatažimo, neka obavlja pošten dnevni rad za pošteno nadnicu.«

Ovo je na svaki način interesantna izjava. Kad ne bi čovek znao misliti malo dalje od nosa i kad bi smatrao svetlijom sve izjave građja sa h političara, mislio bi, da su oni uzor pravde i i jednakosti. I dok tako misle možda ne bi trijotgi, socialisti gledaju na ovakove izjave sasna drugačije i smatraju ih običnim praznim rečima, koje imaju samo zvuk, ali nemaju sadržine.

Kad bi čovek tražio od gospodina senatora, da iznese plan, po kojem bi se proveo ovaj njegov predlog, vidio bi, kako senator ni sam ne zna, što je rekao i kako bi svoje reči pretvorio u delo.

Pošten rad i poštena plaća! To je u istinu velika reč.

Kad bi se išlo za tim da svi radeošten rad, onda znači, da bi smesta moralo prestati svako izrabljivanje, svako zavaravanje naroda. Tu bi dakle odmah otpali mnogi »poslovi«, koje se danas smatrao poštenim poslom. I kad bi se svakog primoralo, da radi pošten posao, onda bi smesta nestalo svih bogataša in lenčina od zanata, koji nisu nikada u životu radili. I to je reforma, koju bi vrlo teško proveo jedan buržoaski senator.

Ne najglavnija stvar je ono, gde senator veli, da bi trebalo raditi za »pošteno nadnicu«. I ta stvar ima za jednog građjanskog političara nepremostivih zapreka. Poštena nadnica znači, da se ljudima, koji rade, dade potpuno vrednost njihovog rada, a ako to misli i rečeni senator, onda on ujedno traži da se odmah obračuna sa kapitalizmom. A da li je u istinu tako?

Ako se već govori o poštenom poslu, onda ljudi moraju posedovati i sredstva za posao i proizvodnju, i ta se sredstva ne bi smela nalaziti u rukama jedne klase, koja vuče ogroman profit baš iz toga, što druge ljude sili, da joj plaćaju ogromno bogastvo za to, da mogu dobiti priliku, da se služe tim sredstvima za proizvodnju i da si pri tom načine nekakovo trajlavo življenje.

Da li se možo nazvati poštenim poslom i poštenom plaćom stanje, gde radnici daju veći dio svoga rada kapitalistima, koji ništa ne rade, nego samo poseduju sredstva za proizvodnju? Ne, dok stvar tako stoji, nema načina, da se dobije pošten rad i poštena plaća.

Sva sredstva proizvodnje imaju najprije preči u ruke celoga društva, članovi društva imaju biti ekonomski izjednačeni i svi podjednako primorani objavljati taj »pošten posao«.

To opet znači, da najpre treba uvesti socializam i onda će se postići ovo, što senator Me-Camber prelaže.

Ako se on s tim slaže, onda njegove reči imaju smisla; ako se pako ne slaže ili želi, da i nadalje u društvu ostane ovaj sistem, onda su njegove reči prazne fraze, koje samo povećavaju ovaj dršveni kaos, mesto da ga čiste.

R. S.

IZ STRANKE

Strankino zborovanje

je sklicano za danes, v ponedeljek 6. decembra ob 20 uri v veliko dvorano Delavskega doma.

DNEVNI RED:

1. Sporčila.
2. Razpravljanje o sklepih in osnovnih načelih II. kongresa „Komunistične internacionale“.
3. Volitev delegatov na strankin kongres v Florenci.

Strankino tajništvo je ta dan zaprto.

Sodruge naprosamo, da se zborovanja polnoštevno udeležijo. Naj niče ne manjka. To strankino zborovanje je veljavno, ker od njega je je odvisno kdo in kako nas bo zastopal na usodopolnem strankinem kongresu v Florenci!

Domači vestnik

RAZPRODAJALCEM! Kdor vrača odrezke našega lista upravičeno, naj napiše svoj naslov na pošiljatev, da se izogne sitostim. Vsi razprodajalci „Dela“ so naproseni, da pošljejo na upravištvo izdise „Dela“ št. 71 z dne 12. novembra in št. 73 z dne 11. novembra. Rabimo jih nujno!

Gibanje občinskih delavcev

Delavci, ki so uslužbeni pri občini, pri poobčinjenih (municipaliziranih obratih) niso nikakor plačani v sorazmerju z drugimi delavci. Njihove plače se gibljejo med 16 lirami, katere dobivajo čestni delavci prve kategorije, do 20,07 dnevne plače kvalificiranih delavcev. Občinski delavci dobivajo samoumevno tudi nedeljske plače. Od julija meseca lanskega leta se potegujejo za kak poboljšek. V juliju t. l. so sestavili spomenico. Mezde, katere jim je dovolila občina v mesecu aprilu niso več zadostovale meseca julija. Zivljenjske potrebe se so znatno podražile. Spomenico je organizacija predložila šele meseca oktobra, ker se je prej morala pogajati radi splošnega delovnega pravilnika. Po preteku enega meseca in pol so bili zastopniki delavcev dne 2. t. m. poklicani na pogajanja. Pri dolgotrajnih razpravah so poskusili ravnatelj posameznih obratov dokazati, da dobivajo občinski delavci z malimi izjemami višjo plačo od drugih delavcev, ako se pomisli, da se jim izplača nedelja, dve tretjini prispevka za okrajno bolniško blagajno, trije prazniki in dva popoldneva, bolniško plačo za stalne namene, dopuste in noveletni dar. Delavski zastopniki pa so s številnimi dokazili nasprotno. Dokazali so da grede čestni delavci prve kategorije v soboto zvečer, ko so delali celi teden, domov z borinimi 98imi lirami, oni druge kategorije s 105 lirami, oni tretje kategorije s 112 lirami, kvalificirani delavci z lirami 115,50, drugi kvalificirani delavci z lirami 126—, pometarji s 112 lirami in tako naprej.

Zahteve delavcev so najupravičeneše, ako se uošteva silno podražitev najpotrebnejših predmetov, oblačil in obuvala. Samo za plin morajo delavci v mestu plačevati 112 lir.

Z ozirom na utemeljene razloge delavskih zastopnikov, se je izredni komisar Noris na nasvete svojih zaupnih mož, odločil, da pride delavcem nasproti z draginjsko doklado 233 lir dnevno za vsakega delavca počeniš s 1. julijem t. l. naprej. Razen za kako kategorijo ali za posameznega delavca, katerih prejemki so nižji od povprečnih delavskih cen, ostanajo za vse občinske delavce dnevne plače nespremenjene. Po dolgem razpravljanju, so delavski zastopniki odbili Norisovo ponudbo, ker je Zveza občinskih delavcev zahtevala za velik del delavcev novih 5, 6, 7 lir dnevno počeniš s prvim julijem t. l. Predlagali so pa za vse delavce 1000, za vse delavce 800 in za vse vajence 600 lir kot izplačilo za tekoče leto in sprejem spomenice v celoti z veljavnostjo od 1. januarja 1921. l. naprej.

Izredni civilni komisar Noris si je pridržal in se zavezal, da odgovori do pretekle sobote (4. decembra).

Danes popoldne imajo sledeče delavske skupine občinskih uslužbencev svoja zborovanja, na katerih bodo uslužbenci zavili zadržanje napram nepopustljivemu stališču občine in podjetnikov občinskih del:

Uslužbenci občinskega tehničnega urada in uslužbenci pri javnem snaženju v ul. Paduina št. 4 ob 17. uri.

Delavci mestne pišnarne in uslužbenci pri mesnem krematoriju v veliki dvorani Delavske zbornice ob 17. uri.

Sanitarci v ul. Paduina št. 4 ob uri 19-30.

Uslužbenci pri šolskih jedilnicah, občinski snajžili, uslužbenci otroških vrtec in nižje osebe javne dobrotelnosti v ul. Paduina št. 4 ob 18-30.

Uslužbenci javnih nasadov v ul. Paduina št. 4 ob uri 16-30.

Članek natisnjen v „Lavoratore della Sera“ dne 3. t. m. pod naslovom „Podlaga revolucije“ (Le basi della rivoluzione) ni bil pisan od sodr. M. Lovka, kar je samoposebno umevno, ker on sploh ni iste tendence. Njegov podpis je prišel pomotoma v list. Pravi pisec je Emil Bizjak.

Matko Lovko

Okrajni in krajni šolski svet v Gorickem in Gradiškanskem in v Istri razpuščen. Generalni civilni komisariat objavlja sledeči odlok:

Člen 1. Okrajni in krajni šolski svet, ustanovljen pod prejšnjo vlado na Goricko-Gradiškanskem in v Istri, kateri sedaj še delujejo, se proglasijo z dnem tega odloka razpuščenim.

Člen 2. Okrajni civilni komisariji poskrbe do 15. decembra 1920 za vpostavitve krajnih šolskih svetov v smislu odstavka 1. deželnih šolskih zakonov (deželni šolski zakoni za Goricko-Gradiškansko z dne 8. 2. 1869.) št. 9; 12. 1. 1870. št. 8; 19. 9. 1875. št. 19; deželni šolski zak. za Istru z dne 8. 2. 1869. št. 10; 21. 7. 1875. št. 18. V občinah, kjer ne delujejo občinska zastopstva, bodo imenovani zastopniki občine v krajnem šolskem svetu od načelnika občine sporazumno z odločujočimi ali posvetovalnimi odbori, pri čemur ostanje v veljavi odtodnje določbe o izvolitvi.

Člen 3. V istem roku do 15. dec. 1920 poskrbe okrajni civilni komisariji tudi za obnovitev okrajnih šolskih svetov, goricko in rovinjsko županstvo za ono mestnih šolskih svetov, v kolikor

odločajo deželni zakoni. Imenovanja, katera so pridržana deželni odboru, se odstopajo deželni komisarijem za avtonomne posle, pri čemur ostanje v veljavi tozadevne določbe za izvolitev.

Člen 4. V postojanskem, logaškem in tribiškem okraju se odstopa delokrog okrajnih šolskih svetov do nove odredbe odnosnim okrajnim civilnim komisarijem, in delokrog krajnih šolskih svetov odnosnim županstvom, pri čemur jih bodo podpirali odločni in posvetovalni odbori.

Člen 5. Krajni in okrajni šolski svet, kateri se imajo izvoliti na podlagi pričujočega odloka, se morajo sklicati v svrhu konstituiranja do 31. dec. 1920. in pričnejo takoj delovati, pri čemur prevzamejo vsa oblast, ki jim jo dajajo deželni šolski zakoni, v kolikor niso imenovani zakoni izpremenjeni s kasnejšimi odredbami, ki so sedaj v veljavi.

Premembe v živežnih cenah. Civilni komisariat za Trst in okolico odreja: 1. izvzeta sta iz cenika do novega ukrepa sir vsake vrste in kuhano prekaj. meso. 2. Najvišja dovoljena cena za prvovrstno mortadelo se zviša od 15 L na 18 L za kg; o a za drugovrstno mortadelo od L 12-50 na L 15 za kg. 3. Najvišja dovoljena cena za kuhano in surovo gnjat se zviša od L 24, odnosno L 25 na L 30 za kg. 4. Najvišja dovoljena cena za maslo se dočloča, kakor sledi a) mešano maslo, sestavljeno iz 25% živalskih in 75% rastlinskih snovi — na 14 L za kg; b) mešano maslo, sestavljeno iz 50% živalskih in 50% rastlinskih snovi — na 17 L za kg; c) mešano maslo, sestavljeno iz 75% živalskih in 25% rastlinskih snovi — na 20 za kg.

Civilni komisariat bo kemičnim preizkuševalnim poročam kontroliral pravilnost cen označenih treh vrst masla. 5. Za domačo slanino je določena najvišja cena 16 L za kg. 6. Najvišja cena sveč „parafina“ se zviša od 7 L na L 8-30 za kg, ona sveč „kompozicija“ od 8 L na L 8-70 za kg. Prestopki proti temu odloku se kaznujejo kakor določa odlok gove nat rata od 7. julija 1919. Državni in mestni nadzorstveni organi morajo izvršiti pričujoči odlok — Trst, 1. decembra 1920. Civ. kom. Fione.

Novi konzul. Generalni civilni komisariat naznanja, da je sporazumno z vra jim ministrom začasno pripoznal dr. J. Friderika v n Pittwitz und Gaffron kot dejanskega predstojnika novega n-mškega konzulata v Trstu.

Rojstva in umrli. V tednu od 14. do 20. novembra se je porodilo in umlo v Trstu, kakor sledi: rojenih je bilo 139, in sicer 68 moških in 71 žensk. — Umrlo so 73, in sicer 41 moških in 32 žensk; od teh je umrlo v starosti pod enim letom 25, v starosti od 1 do 5 let 4, v starosti od 5 do 10 let 2, v starosti od 15 do 20 let 3, v starosti od 20 do 30 let 4, v starosti od 30 do 40 let 12, v starosti od 60 do 80 let 17, v starosti nad 80 let 2.

Od 73 mrtvih je stanovalo v mestu 44, v predmestju 17, v okolici 3, v javnih zavodih 5, iz drugih občin 3; 1 oseba je bila nepoznanega bivališča.

Šolski kolezar. Generalni civilni komisariat v Trstu je določil, da so v šolskem letu 1920—21 razum vseh nedeljsledeči dnevi šole prosti: 1. november; 2. november; 4. november; 11. november; 20. november; 8. december; od 24. do vključno 27. decembra (božične počitnice); 1. januar; 6. januar; 8. januar; 8. februar; 9. februar; 19. marec; od 24. do vključno 31. marca (velikonočne počitnice); 5. maj; 16. maj; 26. maj in 29. junij.

Terjatve med vojno v Kanadi interniranih. Generalni civilni komisariat razglša: Med vojno je bilo znatno število avstro-ogrskih državljanih, bivajočih v Kanadi, interniranih v koncentracijskih taboriščih. Vseled posredovanja urada „Internment Operation Office in Ottawa“ plačala sedaj kanadska vlada internirancem mezde, ki jim pristojajo za med internacijo izvršena dela, in sicer na podlagi posebne tozadevne prošnje. Bivši interniranci, kateri so se že povrnil v domovino, in kateri mislijo, da jim kaj priteče, se lahko obrnejo na kr. konzulat v Montrealu potom oblastev svojega bivališča.

Nesreča na morju. V soboto popoldne, okoli 11. ure se je neki ribič iz Sv. Križa vračal v domači pristan na mali ladji, katero je kupil v Miljah pri Trstu. Takrat je pihala precej močna burja, ki je začela okoli 13. ure naraščati. Ko je omenjeni ribič privesal v višino Kontoveljskega pristanišča, približno tri milje od obrežja, mu je silna burja napolnila čoln s peneci in valovi in odnesla vesla z ostalo opremo. Nesrečni veslar, ki se je nahajal v brezupnem položaju, je začel klicati na pomoč. Njegov glas je bilo slišati kljub silni burji do Kontoveljskega jezla. Po desetih minutah je jedrala mimo mesta nesreča velika jadrnica v Trst. Kljub obupnim klicem svetlokega ribiča se ni hotela toliko potruditi, da bi ga vzel na krov iz smrtonosnih ledenih valov. Kmalu nato sta kla približno 300 metrov mimo navednega ribiča dve ribiški jadrnici (sbogoca). Tudi ti se zozotile niso žutili toliko človekoljubja v sebi, da bi prisločili na pomoč trtvi razburkanega morja. Končno se približeli kontoveljski ribič Jožef Stare, Martin Regent in Anton Pustar, tvevajoči svoje življenje v malem čolniku na lice mesta in rešili ponesrečenega ribiča iz smrtne nevarnosti. — Obevidi pripovedujejo, da je okoli 15. ure pripil tender pomorske postaje na pomoč, seveda prekasno. — Po pomorskem pravu bi morale navedene jadrnice storiti svojo vroketo dolžnost in rešiti ribiča, ki se je nahajal nad 40 minut v orisnem smrtonosnem položaju. Ne moremo dovolj ostro očistati tako brutalnega obnašanja ribičev sorinavednih jadrnic. Pomorska vlada naj poišče za delo in najstrože kaznuje osebe teh jadrnic.

Nesposodbnosti pijanega duhovna. Duhovnik Josip Ravnik je nesrečen človek. Zdi se, da je zamenjal svoj poklic za župnik na Kontovelju, ljudje ga pa poznajo le kot strastnega pijanca in razgrajča. — V petek zvečer se je nahajal v neki gostilni v ul. Carlo Ghega v Trstu med drugimi gosti, ki so večerjali. Bil je zopet pijan. Kar nenkrat prične govoriti samo pohujšljive stvari da so bližnjeseede žene zardle. Celot tržaški mladeniči so se zhal pohujšanja. Eden od njih je takoj tekel klicat krastražnike. Ko so došli slednji v navedeno gostilno, so aretirali nesrečnega duhovna in ga odpeljali v zapore v ulici Coroneo. Tudi ti vlezlaštni kr. stražniki so jih nekaj slišali, ker župnik Ravnik je prava korenina.

Najdeno. Oseba, ki je večerj popoldne pod večer zgrubila na cesti Kontovelj-Proseck temnozelen moški klubok naj se zgleda pri najditelju Jožefu Cjaku, Kontovelj hst. 104, kjer dobi izgubljeno nazaj.

Razdeljevanje živil za ta teden. Aprotvzakijski konzorcij za mesto Trst in okolico bo razdeljeval ta teden proti pričipnjenju štev 34 živilske izkaznice sledeče predmete:

Na odmerek: testenine: 1/4 kg a L 1-90 kg; koruzna moka: 40 dkg a L 0-90 kg; sladkor: 20 dkg a L 10—kg; olje: 20 cl a L 10.

Posestniki izkaznic ubožniškega doma imajo pravico samo do nakupa sladkorja.

Opozorilo. Radi zamude na železnici niso prišli vagoni s sladkorjem. Aprotvzakijski konzorcij je dobil dovoljenje za uvoz ter je kupil en del tranzita, od katerega se izvrši razdelitev po 20 dkg na odmerek. V bodoče se bo zopet razdeljeval državni sladkor.

Imena: Vidmar Franc VI., Jurman Leopold IV., Ferjančič Anton IV., Gantar Ivan III., Poljanšek Tine, Eržen Ivan IV., Kobal Anton V., Tratnik Ferdinand, Jurjavčič Ivan VI., Mlakar Tine, Žakelj Matevž.

Imena: Vidmar Franc VI., Jurman Leopold IV., Ferjančič Anton IV., Gantar Ivan III., Poljanšek Tine, Eržen Ivan IV., Kobal Anton V., Tratnik Ferdinand, Jurjavčič Ivan VI., Mlakar Tine, Žakelj Matevž.

Imena: Vidmar Franc VI., Jurman Leopold IV., Ferjančič Anton IV., Gantar Ivan III., Poljanšek Tine, Eržen Ivan IV., Kobal Anton V., Tratnik Ferdinand, Jurjavčič Ivan VI., Mlakar Tine, Žakelj Matevž.

Imena: Vidmar Franc VI., Jurman Leopold IV., Ferjančič Anton IV., Gantar Ivan III., Poljanšek Tine, Eržen Ivan IV., Kobal Anton V., Tratnik Ferdinand, Jurjavčič Ivan VI., Mlakar Tine, Žakelj Matevž.

Imena: Vidmar Franc VI., Jurman Leopold IV., Ferjančič Anton IV., Gantar Ivan III., Poljanšek Tine, Eržen Ivan IV., Kobal Anton V., Tratnik Ferdinand, Jurjavčič Ivan VI., Mlakar Tine, Žakelj Matevž.

Za Tiskovni sklad „Dela“

Nabrano po sestanku odbora v Ajdovščini v gostilni „Pri Ludviku“	L 47-
Trije iz Lokavca	5-
Nabrano v „Ljudskem odru“ Padrice-Gropada	57-
Josip Bela za eno dobro poravnavo	5-
Gruden, Nemč	10-
Ivan Kolenc, Lokve	5-
Delavska zbornica v Gorici (nabiralna pola št. 72): Arcon Ivan L 10, Nemeč Franc, Zibernik Franc, Markič Karol, Figel Pavel, Kulot Karol, Cerne Jožef, Gulin Jožef po 5 L; Lukežič Franc, Nemeč Alojz, Gorkič Ludvik, Rešič Ivan, Gorkič Frane, Bre posebni Oblak po L 2, Lašič Franc, Bošnjanič Jožef, Pelos Jožef, Pelos Marjica, Faganel, Simič Ivan, Leban Alojz, Pav in Jožef, Pelos Ivan po 1 L; skupaj L	66-
Nabral Ivan Gulin na poroki Ivana Gorjanca	25-
Gospodarsko društvo v Vrtojbi iz dobička veselice dne 24. oktobra	50-
Jožef Gorkič, novoporočenec	10-
Ivan Arcon, Vrtojba	25-
Delavska zbornica v Gorici (nabiralna pola št. 69 za Vrtojbo): Bošnjanič Karol L 5, Čučič Ivan, Nemeč Alojz po L 4, Nemeč Anželj, Bošnjanič Ant., Gorkič Fran, Markič Josip, Pavlin Avgust, Čučič Bernard, Cjan Avgust po L 3, Gorkič Ludvik, Arcon Marija Frjolja Ivan, Nanut Andrej, N meč Gotard, Cerne Ivana, Zibernik Franc, B. ti- tič Ivan, Lašič Karol po L 2, Lašič Josip, Cerne Ivan, Nemeč Amalija, Cerne Marja, Rešič Alojz, Zruba Iv na, Ferfolja Alojz po L 1; skupaj	59-
Zložili svaje ob poroki Antona Klinca v Vipožah kot dokz da s g bije tudi v naših Brdah	35-
Skupaj	L 369-
Prej izkazanih	8345 35
Skupaj	L 8744 35

Višji kulturni svet

„Ljudski oder“ Sv. Jakob namajja vsem, ki s zanimajo za godbo, za paha, da se pri o v najkrajšem času vaji kot strokovnjak g dne in peja bo podučeval sodug Dešak Humbert. Podučeval bo tudi s ana inistno skupino. Vendar se je posrečo posrečilo odboru po dolgem trudu, da je pito l ose, ki bo zast val vse svoje miči za skupno delovanje in kulturni napredek naše mladine Odbor.

Tuja valuta na tržaškem trgu

Trst, 4. decembra 1920	
Neprepečatene kroge	6 — 8-50
avstrijsko-nemške kroge	5-50 — 6-
češo-lovske kroge	32 — 33-
dinarji	77 — 78-
feji	38-50 — 39-
marke	39 — 40-
dolarji	27-25 — 27-35
francoski franki	16-50 — 166-
švicarski franki	420 — 425-
angleški funti papirnati	95 — 95-50
angleški funti, zlati	110 — 112-

Delavski pregled

Stavka mizarjev v Gorici uspešno dokončana.

Po sedemnajstdnevni trdi boji se je končala stavka mizarjev preteko sredo zvečer v popolno zadoščenje stavkujocih. Pogajanja, ki so ostala početkom stavke brezuspešna, so se vsld energičnega na-topa elavske zbornice nadaljevala pretekli ponedeljek in so zaključila v sredo.

Razum p goiev, na podlagi katerih se je doseglo že prej sporazum in kateri tudi ostanje v veljavi, se je določil sedeči mežni minimum: za prvo kategorijo L 3-40 na uro, za drugo L 3 na uro in za tretjo L 2-20 na uro. Poleg teh pridobitev zadobi veljavo tudi člen 6. kolektivne pogodbe za stavbiško industrijo, ki se tiče uvaževanja pogodb, stavk in izprejta. Vsaokvstne represije lije ali dpuist vsled navedenega gibanja se mora izkjuiti. Oni stavkujoci, ki so sprejeli delu druge, se morajo tekom današnjega dne priaviti na delu.

Po dovršenih pogajanjih z lastniki v zveznih prostorih se je vsrlo v Delavski zbornici zborovanje stavkujocih. Sodrug Štolfa je pojasnil pričujočim delavcem dosežene pribojške in važnost sklenjenih dogovorov. Zborovalci so sklenili, da končajo stavko in da se povrnejo na delo.

Iz dežele

DRUJA.

Tovariši rudarji! Dne 12. grudnia 1920 se vršijo volitve v „Rudarsko združgo“. Treba je, da pokažemo pri prvih volitvah kapitalističnemu razredu Italije, da se zavedamo, da smo izkoriščani in teptani. Obenem pa mu moramo tudi pokazati, da smo tesno združeni v mednarodni organizaciji. To dokažemo najbolj s tem, da gremo vsi na volišče in volimo tovarise, ki jih priporoča „Federacija rudarjev in gozdarjev“. Ti morajo se:

Odborniki: Vidmar Franc VI., Jurman Leopold IV., Ferjančič Anton IV., Gantar Ivan III., Poljanšek Tine, Eržen Ivan IV., Kobal Anton V., Tratnik Ferdinand, Jurjavčič Ivan VI., Mlakar Tine, Žakelj Matevž.

Imena: Vidmar Franc VI., Jurman Leopold IV., Ferjančič Anton IV., Gantar Ivan III., Poljanšek Tine, Eržen Ivan IV., Kobal Anton V., Tratnik Ferdinand, Jurjavčič Ivan VI., Mlakar Tine, Žakelj Matevž.

Imena: Vidmar Franc VI., Jurman Leopold IV., Ferjančič Anton IV., Gantar Ivan III., Poljanšek Tine, Eržen Ivan IV., Kobal Anton V., Tratnik Ferdinand, Jurjavčič Ivan VI., Mlakar Tine, Žakelj Matevž.

Imena: Vidmar Franc VI., Jurman Leopold IV., Ferjančič Anton IV., Gantar Ivan III., Poljanšek Tine, Eržen Ivan IV., Kobal Anton V., Tratnik Ferdinand, Jurjavčič Ivan VI., Mlakar Tine, Žakelj Matevž.

Delavstvo in zdravje

Zdrava pamet pove človeku, da mora biti med materialnimi razmerami in ljudskim zdravjem zveza. V kapitalistični družbi velja vsaka reč denar, tudi zdravje in vse tisto, kar je za zdravje potrebno. Preiskava, ki jo je vodil javni zdravstveni urad za industrijsko komisijo, je pokazala, kako se izraza delarna izguba na tem polju. Poprečno izgubi vsak delavec v Zvezdinih državah po devet dni na leto vsled bolezni; svota vsled tega izgubljenega zaslužka in izdatkov za zdravila pa znaša sedemstopenetdeset milijonov dolarjev na leto.

Preiskava je dalje doknala, da bi se velik del bolezni lahko preprečil. Največji odstotek smrtnih slučajev je med najslabše plačanimi delavi.

Poročilo pravi, da polovica delavcev v Zvezdinih državah ne zasluži dovolj, da bi mogli živeti v zdravih razmerah in si trajno ohraniti zdravje. Nadalje pravi poročilo, da so bolezni velik vzrok brezposelnosti in da pomnožujejo armado bednih in obupanih. Vse to se pravzaprav razume samo po sebi. Kdor pre malo zasluži, se ne more tako hraniti, da bi ostal krepak. Oslabljeno telo ne more tako klibovati bolezni kakor močno. Nezadostna plača ne dovoli človeku, da bi si poiskal stanovanje, kakršno bi potreboval; stanovanje, ki je po cen, na navadno ni le mani leno in udobno od dražjega, temveč tudi mani zdravo. Tudi kakšna da je obleka, kajpada ni vseeno za zdravje.

Najslabše plačani delavci imajo navadno najdaljši delovni čas. Delo najbolj izčrpa njihovo telo, prilike, da bi nadomestili izgubljene sile, imajo na najmanj. Vsi nogoči, ki jih zahteva bolezni, se zbiraio pri njih. Torej ni treba veliko vpraševati, zakaj je umrljivost med njimi največja.

Kapitalistična družba je pa kulturna. Vpršio poročilo zdravstvene oblasti postaja človeku še bolj meiasno, kaj je pravzaprav kulturna. Polovica delavcev v Zvezdinih državah ne more živeti tako, da bi si ohranili in izboljšali zdravje. Razmere, v katerih mora živeti veliki prebivalec zaslužka, torej menda niso kulturne. Polovica ljudske mase ne živi v kulturnih razmerah in družba pravi vendar, da je kulturna. Kdo razvozlja to protislovje?

Sedemstopenetdeset milijonov dolarjev na leto izgubi delavstvo zaradi bolezni. Ker pre malo zasluži, da nadleguje bolezni; ker bolezni ima še od prebivalega zaslužka 750.000.000 dolarjev izgube. To so strahne številke.

Ali nekaj je še hujšega. Najusodnejša bolezen, katere zdravstvena oblast ni preiskala, je delavska slenota in topost milijonov med delavstvom. Če bi se to zdravilo, bi tudi druge bolezni kmalu izginile.

Če se zdravstvena oblast ni lagala — in tega ni misliti, ker pač ni imela razloga za to — so prebivalec plača krive vsaj velikosta dela bolezni. Kdor na zna šteti vsaj do pet, mora sklenati, da bi boljši plače odpravila velika bolezen in ohranovale delavstvo velikih izgub. In če lubi delavstvo zdravje, bi se moralo pogotovati za boljši plače. Za to pa bi se moralo organizirati.

Ker pa vemo, da pomenio višje plače je začasno in relativno zboljšanje, bi moralo misliti delavstvo še dalje in tudi iti dalje. Izkušnja uč, da sledi boljšim plačam podraževanje potrebščim. To se more prenečiti le tedaj, če postancio producenti — delavci — sami gospodarji produktov, ki so jih izdelali in ki jih potrebujejo za svoj konsum. In to morajo biti le tedaj, če so gospodarji delovnih sredstev.

Ali če pride na delavca bolezen, pa pravi, da je to božja volja, in če umrie, pa se tudi pravi, da je to božja volja, se ne morejo razmerne zboljšati.

Tuberkuloza n. pr. ni božja volja, ampak bacili, neznanoko maibni, ali silno zanimke zivlice. Tak besti je toliko, da jih ni nihče varalen. Naibže ni človeka na svetu, ki jih še ne bi bil imel v svojem telesu. Ali možno telo se niti ne zmeni zanje; njegov organizem jih nemada kakor maiben nahod. Sestrada, oslabljeno telo se jim pa ne more upreti; nasebljo se v niem in se množe z neznanoko hitrostjo, pa se goste v njem, dokler ga ne uničijo.

Ali če onazi o pravem času, kai se godi v njegovih nliučih, mu ni treba pošliati no pogodnika. V prvih stadijih se letika ozdravi. Niti glave si ni treba veliko beliti zaradi medicini. Le telesu je treba pomagati, da se dovoli okrepča, pa samo premagaa napadalce. Čist zrak, solnce, zdravo stanovanje in dobra hrana — to je vse, česar je treba.

Ampak to je tisto: Zrak, solnce, stanovanje, hrana — to pomeni v kapitalistični družbi denar. To se pravi: Če imaš dosti denarja, ozdraviš; če ne, te vzame vrag.

Kapitalist zna ceniti svoje zdravje. Pred vsem mu ne groze bolezni tako kakor delavcu, in če ga zapravi, je to v večini slučajev zakrivil z neumnim načinom življenja: če se n. pr. želodcu preveč naklada, se prav tako lahko oboli, kakor če se mu ne daje, kolikor potrebuje. Ali če se oboli, ima kapitalist vse mosečo nego, najboljša zdravila in najugodnejše pogoje za okrevanje. Kaj je niemu, če mu pravi doktor, da mora iti v Egipt ali pa v Karlove vari? Toda če pravi delavcu: Za pet ali šest mesecev morate iti na jurg, nič ne smete delati in vsake skrbi se morate iznebiti, je to največja ironija.

Ogromno število tudi umira prezgodaj, ne zato, ker so neozdravljivi, ampak zato, ker nimajo denarja. In družba, v kateri se to godi, se imenuje kulturna!

Kaj se bojuje socializem res samo za vamp? Stoinsto tisoč ljudi bi si lahko ohranilo zdravje in podaljšalo življenje, če bi bila družba tako urejena, da bi vsak njen koristni član lahko dobil vse, kar zahtevajo njegove potrebe, to se pravi, če bi bila socialistična. Krepko in zdravo ljudstvo bi dobili, ki bi lahko rodilo zdrav in krepak zarod. In v zdravjših telesih bi bili lahko zdravjši duhovi. Tedaj bi družba lahko postala kulturna.

Ali delavstvo mora to hoteti, delavstvo se mora naučiti ceniti svoje zdravje in spoznati, da si ga more pridobiti le s svojo močjo.

ŠIRITE „DELO“

PO SVETU

Upori na Irskem. Onih 15 angleških policistov, o katerih smo poročali pred kratkem, so ubili sinfajnovci. Vojaska oblast je ukrenila, da se v oni pokrajini Irske zažge nekoliko irskih ustanov, da se maščuje nad umorom britanskih policistov. Ponovili so se zopet atentati. Močni vojaški in policijski oddelki krožijo po ulicah mesta Kork.

Komunistično gibanje v Turčiji. Oni, ki so se vrnili iz ruskega ujetništva, razširjajo v Turčiji neprenehoma komunistično gibanje. Osrednji komunistični odbor za Turčijo se nahaja v Carigradu. V Turčiji je komunistična stranka jako mojestersko organizirana. Zastopniki komunistične stranke Turčije so se udeležili tudi poslednjega kongresa vzhodnih narodov.

Število dunajskega prebivalstva se je od l. 1915